

УДК 330.33

Тимошів М., Зяйлик М.

Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя

ДІДЖИТАЛІЗАЦІЯ БІЗНЕСУ В УМОВАХ ВІЙНИ

Tymoshiv M., Ziailyk M.

Ternopil Ivan Puluj National Technical University, Ternopil (Ukraine)

DIGITALIZATION OF BUSINESS IN WAR CONDITIONS

Ключові слова: цифровізація бізнесу, цифрова трансформація, цифрова інфраструктура, інтеграція цифрових технологій

Keywords: business digitalization, digital transformation, digital infrastructure, integration of digital technologies

На сучасному етапі розвитку інтеграція цифрових технологій в економічні процеси має важливу роль у розвитку українського бізнесу. Слід зауважити, що досягнення високого рівня прибутковості та забезпечення успішного розвитку в довгостроковій перспективі є неможливим без цифровізації бізнес-процесів.

Цифрова трансформація вітчизняного бізнесу стала беззаперечною передумовою його динамічного зростання та формування конкурентоспроможності в умовах мінливого ринкового середовища та жорсткої конкуренції.

У доповіді Українського інституту майбутнього «Україна 2030Е – країна з розвинутою цифровою економікою» визначено основні проблеми, що перешкоджають трансформації вітчизняної економіки в цифрову:

1. Інституційні:

- низька активність (включеність) державних установ щодо впровадження Концепції розвитку цифрової економіки та суспільства (Цифрова адженда України);
- невідповідність профільного законодавства глобальним викликам та можливостям;
- невідповідність національних, регіональних, галузевих стратегій та програм розвитку цифровим можливостям.

2. Інфраструктурні:

- низький рівень покриття території країни цифровою інфраструктурою;
- низький розвиток окремих цифрових інфраструктур (наприклад, інфраструктури Інтернету речей, електронної ідентифікації та довіри та інше);
- нерівний доступ до цифрових технологій та цифрових можливостей (цифрові розриви).

3. Екосистемні:

- слабка державна підтримка розвитку інноваційної економіки;
- незрілий ринок інвестиційного капіталу;
- недосконалі технології системи освіти щодо трансферу технологій і закріплення знань та умінь;
- брак кваліфікованих кадрів для динамічного розвитку цифрової економіки.

Прогнозується, що розвитку оптимістичного сценарію Україна до 2030 р. спроможна стати європейським лідером у галузі інновацій та нових технологій, перетворитися на інтелектуальний хаб [4].

Слід зауважити, що протягом 2023-2024 рр. обсяг ІТ-експорту мав негативну динаміку, також відбулось зменшення частки ІТ в загальному експорті послуг, фактично обсяг ІТ-експорту впав до показників 2021 р. Відповідно до даних НБУ, за

2024 р. експорт ІТ-послуг становив 6,45 млрд. доларів, що на 4,2% менше за показник 2023 р. Щоправда темпи падіння обсягів експорту ІТ-послуг сповільнились у 2023 р. порівняно з 2022 р. вони становили - 8,5% [2].

Причинами такої негативної динаміки фахівці визначають такі чинники:

- 93% вітчизняних ІТ-компаній працюють на зовнішні ринки, що обумовлює складність конкуренції з світовими технохабами, які не відчувають воєнних ризиків;
- український ІТ-ринок є експортоорієнтованим і залежить від фінансових ринків США, ЄС та Азії, де спостерігається зменшення кількості вільних грошей, а відповідно й скорочення довготривалих інвестицій.

Попри всі негаразди, ІТ-сектор і надалі залишається найбільшим експортером послуг в Україні. У загальній структурі експорту ІТ-сектор посідає другу позицію з 11,5%, поступаючись лише продовольчим товарам.

Частка експорту українських ІТ-послуг у ВВП становить 4%. Це дещо менше показників 2022 року – 4,6%, проте значно більше ніж довоєнний показник 2013 року – 0,7%. Для порівняння частка експорту ІТ-послуг у ВВП в Індії – 2,8%, у Чехії – 1,8%, у Польщі – 1,8%, в Бразилії – 0,2% [3].

Цифрова трансформація орієнтована на інтеграцію цифрових технологій у всі сфери бізнесу. Саме цифрова трансформація надає можливість оптимізувати бізнес-процеси бізнесу та формувати конкурентні переваги, забезпечує здатність оперативно реагувати на зміни умов ринку.

Наслідками цифрової трансформації бізнесу є глибокі зміни форм діяльності, перебудова організаційної структури, запровадження нових бізнес-моделей, джерел та форм отримання доходу, розширення цільової аудиторії споживачів, підвищення якості обслуговування та змішування сфер функціонування у нових формах, включаючи цифрові платформи. Слід зауважити, що використання цифрових технологій не є самою цифровою трансформацією та не є її основою – це лише інструмент для досягнення цієї трансформації [1, с. 213].

Цифрова трансформація бізнесу має значні переваги, до яких слід віднести: зниження та контроль витрат; контроль руху грошових коштів; можливість оперативного та ефективного аналізу інформаційних потоків, пропонування клієнтам персоналізованих послуг, прогнозування ринкової поведінки компанії (Big Data, III); підвищення якості прийняття управлінських рішень.

В умовах повномасштабної війни бізнес повинен насамперед сконцентруватися на ефективних методах відновлення економіки.

Список використаних джерел:

1. Євтушенко, Н., & Стеценко, Д. Цифрова трансформація бізнесу в умовах війни в Україні: виклики та можливості. *Економічний простір*. 2024. № 191. 211-216. <https://doi.org/10.32782/2224-6282/191-34>
2. Сабадишина Ю. Які країни приносять найбільше виторгу українському ІТ. Аналітика ІТ-експорту за рік. URL: <https://dou.ua/lenta/articles/it-export-in-2024/>
3. Частка експорту ІТ-індустрії у ВВП України складає 4% - скільки в Європі. URL: <https://zn.ua/ukr/TECHNOLOGIES/chastka-eksportu-it-industriji-u-vvp-ukrajini-skladaje-4-skilki-v-jevropi.html>
4. Україна 2030Е – країна з розвинутою цифровою економікою. URL: <https://hvylya.net/uk/special-projects/177938-ukraina-2030e-kraina-z-rozvinutoju-cifrovoju-ekonomikoju>